

ВРХОВНИ СУД
РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
Број: 71 0 П 115500 23 Рев
Бања Лука, 13.02.2024. године

Врховни суд Републике Српске, у вијећу састављеном од судија Виоланде Шубарић као предсједника вијећа, Горјане Попадић и Тање Бундало као чланова вијећа, у правној ствари тужитеља Г.Ђ. д.о.о. Б.Л., заступан по пуномоћнику Д. П., адвокату из Б.Л., против туженог Д.К. одн. његових правних сљедника С.К. и З.К. из Б.Л., заступани по пуномоћнику В.Р., адвокату из Б.Л., ради исплате дуга, одлучујући о ревизији туженог против пресуде Окружног суда у Бањој Луци број 71 0 П 115500 23 Гж 3 од 10.5.2023. године, на сједници одржаној дана 13.02.2024. године донио је

Р Ј Е Ш Е Њ Е

Ревизија се усваја, пресуда Окружног суда у Бањој Луци број 71 0 П 115500 23 Гж 3 од 10.5.2023. године се укида у досуђујућем дијелу и предмет у том дијелу враћа истом суду на поновно суђење.

Образложење

Првостепеном пресудом Основног суда у Бањој Луци број 71 0 П 115500 17 П 3 од 05.10.2020. године обавезан је тужени да тужитељу исплати износ од 125.445,47 КМ са законском затезном каматом од 29.3.2011. године као дана подношења тужбе до исплате и да му накнади трошкове парничног поступка у износу од 18.652,40 КМ са каматом на износ од 15.303,60 КМ од пресуђења до исплате, док је преостали дио захтјева за исплату камате и трошкова поступка одбијен.

Другостепеном пресудом Окружног суда у Бањој Луци број 71 0 П 115500 23 Гж 3 од 10.5.2023. године жалба туженог је дјелимично уважена и првостепена пресуда преиначена у досуђујућем дијелу тако што је главни дуг снижен на износ од 94.097,87 КМ, а парнични трошкови на износ од 13.884,70 КМ са каматом на износ од 11.447,70 КМ од 05.10.2020. године до исплате. У преосталом досуђујућем дијелу жалба је одбијена и првостепена пресуда у том дијелу потврђена. Тужитељ је обавезан да туженом накнади трошкове жалбеног поступка у износу од 263,25 КМ.

Благовременом ревизијом тужени побија другостепену пресуду у дијелу којим је одбијена његова жалба и то због повреде одредаба парничног поступка и погрешне примјене материјалног права, предлажући да се оспорена пресуда у том дијелу укине и предмет врати другостепеном суду на поновно суђење.

У одговору на ревизију тужитељ предлаже да се ревизија одбије.

Ревизија је основана.

Предмет спора у овој парници је захтјев тужитеља да му тужени исплати дуг по основу уговора о грађењу у износу од 125.445,47 КМ са каматом.

Првостепени суд је наконведеног доказног поступка утврдио: да је тужитељ као извођач радова са туженим као наручиоцем дана 29.3.2008. године закључио уговор о извођењу радова нискоградње на бензинској пумпи туженог; да је овим уговором договорена вриједност радова у износу од 163.677,90 КМ; да су дана 04.10.2008. године парничне странке закључиле још један уговор којим је договорена вриједност радова у износу од 199.188,49 КМ; да је обрачуном од 08.10.2008. године тужитељ утврдио вриједност накнадних радова у износу од 68.447,60 КМ, уз констатацију да је од тог износа плаћено 30.000,00 КМ; да је тужитељ 21.11.2008. године сачинио предмјер стварно извршених радова по којем је вриједност уговорених радова 142.434,92 КМ, а вриједност накнадних радова 44.562,95 КМ; да је тужени дана 16.6.2009. године потписао овај предмјер, на којем су износи уписани руком; да је по окончаној ситуацији, коју је сачинио тужитељ дана 17.6.2009. године, вриједност изведених радова 186.997,87 КМ, од чега је наплаћено 100.000,00 КМ; да је грађевински вјештак М.К. у свом налазу и мишљењу констатовао да су изведени сви радови наведени у грађевинском дневнику и грађевинској књизи те да исти имају задовољавајући квалитет.

На темељу предњих утврђења првостепени суд је закључио да је тужени дужан исплатити тужитељу вриједност свих радова које је исти извео по уговору од 04.10.2008. године као и накнадних радова, па је у смислу чл. 630. и 633. Закона о облигационим односима („Службени лист СФРЈ“ број 29/78, 39/85 и 57/89 те „Службени гласник Републике Српске“ број 17/93, 3/96, 39/03 и 74/04, даље: ЗОО) усвојио тужбени захтјев.

Другостепени суд је изразио мишљење да је за извођење накнадних радова требао бити закључен посебан уговор, што странке нису учиниле, али да су се оне усмено договориле о томе и да је на темељу тога тужени платио тужитељу износ од 30.000,00 КМ. Овај суд није прихватио обрачун тих радова у износу од 68.447,60 КМ, који је сачинио тужитељ, јер, по схватању овог суда, тужитељ није доказао ни стварни обим ових радова ни количину утрошеног материјала, па је прихватио да је вриједност истих 37.100,00 КМ, што произлази из налаза и мишљења грађевинског вјештака. Без обзира што тужени није потписао коначни обрачун изведених радова, другостепени суд прихвата вриједност радова садржану у том обрачуну (186.997,87 КМ) којој додаје вриједност накнадних радова од 37.100,00 КМ, па од тако добијеног износа одбија плаћени износ од укупно 130.000,00 КМ, слиједом чега тужитељу досуђује износ од 94.097,87 КМ.

Одлука другостепеног суда није правилна.

Извођачем (градитељем) се назива физичко или правно лице које изводи све или само одређене радове који спадају у грађење. За правне односе између наручиоца и извођача од највећег значаја и утицаја је уговор о грађењу који они међусобно закључују. Уговор о грађењу је уређен у чл. 630. - 647. ЗОО. ЗОО дефинише уговор о грађењу као уговор о дјелу којим се извођач обавезује да према одређеном пројекту у уговореном року сагради одређену грађевину на одређеном земљишту одн. да на већ постојећем објекту изврши какве друге грађевинске радове, а наручилац се обавезује да

му за то исплати накнаду. На основу изложене дефиниције може се рећи да је уговор о грађењу облигациони, комутативан, теретан, двостранообавезан уговор са трајним чињењем. Битни елементи овог уговора су предмет и накнада за изведене радове (цијена). Битно обиљежје уговора о грађењу је, поред тога, да се извођач обавезује наручиоцу да ће грађевинске радове извести према одређеном пројекту, који је саставни дио уговора (члан 630. ЗОО и Посебна узанса о грађењу број 11 - „Службени лист СФРЈ“ број 18/77). Међутим, количина грађевинских радова који су нужни да се сагради одређена грађевина, а предвиђени су и описани у пројекту (предмјером и предрачуном), претендује само на релативну тачност.

Када започне реализација уговора одн. кад се отпочне са извођењем радова, за извођача настају 3 основне обавезе: да радове изводи према пројекту који му је дао наручилац, да радове изводи квалитетно како у погледу начина извођења, тако и у погледу употријебљеног материјала, те да радове изведе у уговореном року. Уговори о грађењу могу се међусобно разликовати, али сви они садрже обавезу извођача радова да гради према прописима, правилима струке и уговору тако да грађевина коју преда наручиоцу одговара сврси којој је намијењена.

У конкретном случају парничне странке су закључиле уговор о грађењу. Предмет тог уговора је било извођење радова нискоградње на бензинској пумпи туженог. Предвиђено је да ће се анексом уговора регулисати накнадни радови.

Странке су закључиле 2 уговора (први у вријеме отпочињања радова, а други у вријеме њиховог окончања). У члану 26. ЗОО је одређено да је уговор закључен када су се уговорне стране сагласиле о битним састојцима уговора. Стога је правилан закључак нижестепених судова да се тужени, стављајући потпис на уговор од 04.10.2008. године, којим је измијењен претходни уговор од 29.3.2008. године, сагласио са цијеном радова садржаном у том уговору, па се не могу прихватити његове тврдње да му као неугој странци није било познато шта потписује.

Сагласно ставу 2. члана 630. ЗОО, према коме уговор о грађењу мора бити закључен у писменој форми, та форма је обавезна и за све измјене уговора. Сљедствено томе, извођач не смије да предузима радње без писменог налога односно без писмене сагласности наручиоца. Због тога је без значаја то што је надзорни орган дао сагласност за извођење накнадних радова, јер он није овлаштен да мијења пројекат одн. уговор у име свог налогодавца будући да би то проширило обавезе наручиоца према извођачу. Надзорни орган је овлаштен да врши радње које су у вези са грађевинским надзором, а није надлежан да регулише имовинско - правне односе у име инвеститора (наручиоца) и без посебног пуномоћја не може да уговара накнадне радове и њихову цијену.

Накнадни радови су они радови који нису уговорени и нису нужни за испуњење уговора, а наручилац захтијева да се изведу. Према признању самог туженог, он је у 2 наврата наручио накнадне радове, али нижестепени судови нису поуздано утврдили о којим се радовима ради и колика је њихова цијена. Наиме, странке нису уговориле вриједност накнадних радова јер о томе нису закључиле анекс уговора. Без писмене сагласности туженог могли су се извести само хитни непредвиђени радови (члан 634. ЗОО), а у конкретном случају није утврђено да ли су неки од радова имали карактер хитних непредвиђених радова.

Окончаном ситуацијом утврђује се укупна вриједност изведених радова, раније исплаћени износи и износи које би требало платити (узанса број 62. став 4. Посебних узанси о грађењу). У овом случају другостепени суд је прихватио као тачан обрачун који је сачинио тужитељ, а који је тужени оспорио, не дајући ваљано образложење за такву одлуку. Наиме, у оваквој ситуацији на тужитељу је био терет доказивања количине и вриједности изведених радова. С тим у вези ваља истаћи да приговори туженог на налаз и мишљење вјештака грађевинске струке нису расправљени, на шта ревизија правилно указује. Закључак вјештака да је тужитељ извео све уговорене радове је у супротности са оним доказима из којих произилази да је тужени ангажовао друга предузећа одн. предузетнике да обаве уговорене, а неизведене радове, којима је тужени и платио вриједност тих радова. Пропуштање суда да цијени исказе свједока и у свјетлу чињеница које произилазе из писмених докумената који се налазе у списима, представља повреду одредбе члана 8 Закона о парничном поступку („Службени гласник Републике Српске” број 58/03 до 61/13, даље: ЗПП). Према тој одредби, које ће чињенице узети као доказане одлучује суд по свом увјерењу на основу савјесне и брижљиве оцјене сваког доказа засебно и свих доказа заједно, као и на основу резултата цјелокупног поступка. У конкретном случају нижестепени судови су поступили супротно овој законској одредби која их обавезује на самостално утврђивање одлучних чињеница те савјесну и брижљиву оцјену доказа у односу на чињенице које су међу странкама биле спорне.

С обзиром на све наведено, ваљало је на основу члана 250. став 2. ЗПП одлучити као у изреци.

Предсједник вијећа
Виоланда Шубарић

За тачност отправка овјерава
Руководилац судске писарнице
Биљана Аћић